

**Opening Bezoekerscentrum en tentoonstelling Duitse Oorlogsbegraafplaats Ysselsteyn,
3 april 2022**

Geachte aanwezigen,

Mijn vader, aan hém moest ik denken toen ik hier,
17 dagen geleden voor het eerst voet zette.

Het was 17 maart, zijn geboortedag.

Ik vroeg me af,
wat zou hij ervan vinden
dat ik nu hier zou zijn;
hier zou spreken...

Mijn vader, die ik in mijn jeugd maar één keer verschrikkelijk boos zag worden.
Dat was op vakantie in Duitsland.

We zaten ergens in een bos te picknicken, en hij,
hij raakte aan de praat met een oudere heer...

...Een oudere heer die een oud-SS'er bleek te zijn,
die mijn vader recht in zijn gezicht zei,
géén enkele spijt te hebben
van wat hij in de oorlog had uitgespookt.

Mijn vader ... we hebben hem met vereende krachten van die man af moeten halen.

Ik vond het schokkend:
mijn vader – zo'n rustige, keurige man –
die zo enorm ontplofte...
Wát bezielde hem in godsnaam?
Zo vroeg ik me toen af...

Mijn vader, veel vertelde hij mij niet over de oorlog.
Pas ná zijn dood in 2002 hoorde ik het hele verhaal.
Het hele verhaal van hoe diep hij
in het verzet zat tegen het kwaad.
En begon ik te begrijpen waarom hij toen
– in dat Duitse bos –
reageerde zoals hij reageerde;

én hoe groot eigenlijk het wonder is
dat ík überhaupt besta...

Mijn vader – een geboren Rotterdammer –
was 22 jaar toen de oorlog uitbrak.
Als dienstplichtig militair ligt hij in mei 1940
aan de grens om het land te verdedigen;
tot aan Duinkerke.
Om daarna terug te keren
in een platgebombardeerde stad.
Hij sluit zich aan bij een reddingsbrigade
die slachtoffers uit stukgeschoten huizen haalt,
maar duikt ook in het verzet.
En hoe...

Mijn vader, zo hoor ik later, vormde
als commandant van die brigade een belangrijke spil.
Een belangrijke spil in het regelen van onderduikadressen én voedselbonnen voor wie
het leven bovengronds niet langer veilig was. En bij verzetskrant 'De Wacht'.
En dat gaat goed, tótdat het vreselijk fout gaat.
Het is 20 oktober 1944 als de *Sicherheits Dienst*
hem 'als grote vangst' in handen krijgt.

Mijn vader - die zoveel wist - wordt zwaar mishandeld, gefolterd;
En wordt veroordeeld tot de dood door kogel.
Maar voordat hij die kan krijgen en
óók voordat twee SD-officieren uit Duitsland vanuit Berlijn arriveren om hem nog aan
een laatste – nóg wreder – verhoor te onderwerpen,
weet de Knokploeg Rotterdam hem en ruim 40 anderen op spectaculaire wijze te
bevrijden.

Mijn vader, was bijna mijn vader niet geweest. En ja,
toen ik hier 17 dagen geleden voor het eerst voet zette,
vroeg ik me af: liggen hier ook
mensen die hem op die 20e oktober 1944 in *streng* *Einzelhaft* plaatsten;
mensen die hem nóg meer hadden willen mishandelen;
mensen die graag die trekker hadden willen overhalen? ...

Ik weet het niet.

Ik weet wél,
dat dit kerkhof het kwaad vertegenwoordigt,
waartegen híj zich toen met hart en ziel
– én gevaar voor eigen leven – verzette.

Net zoals ik weet
dat elk graf hier
óók staat voor zij die nóóit een
graf kregen,
zoals die vele vermoorde Joden, Sinti en Roma...
Maar ook vele jonge jongens, bijna kinderen, die gedwongen een foute oorlog in werden
gestuurd.

Mijn vader, ik weet nu dat hij toen – in dat Duitse bos – zo ongekend boos werd, omdat
die oude heer
geen berouw toonde;
het kwaad ontkende;
het zelfs ophemelde.
En zolang dat hier in 'Ysselsteyn' niet gebeurt
én er juist aandacht is voor de vele, vele slachtoffers van dat kwaad,
denk ik dat hij vrede heeft met deze plaats;
met mijn aanwezigheid hier vandaag.

Mijn vader zijn jongste zoon – ik dus -
ik vóel de verantwoordelijkheid om alert te blijven;
om dat kwaad geen nieuwe kans te geven.
Oók als gouverneur van een provincie met twee oorlogsbegraafplaatsen op haar
grondgebied:
één - hier - van de bezetter;
en één – in het zuiden, in Margraten - van de bevrijder. Twee enorme, indrukwekkende
dodenakkers die maar één enkele boodschap uitschreeuwen:
"Dit nooit meer!"

Mijn vader, ik denk dat hij het zijn zegen zou geven;
dit bezoekerscentrum,
dat hier vandaag zijn deuren opent.
Juist omdat het de ellende blootlegt, waartoe
'gebrek aan democratie, tirannie en duivels gedachtegoed' kunnen leiden.
Zónder die juiste kennis,
zónder die ware feiten,
en zónder die echte dialoog,
krijgt het kwaad immers altijd wéér een kans.

Zoals wij dat vandaag de dag
– tot onze grote ontzetting –
onder onze eigen ogen zien gebeuren in Oekraïne.
In een Europa, waarvan wij al héél lang dachten
dat de vrede voor eeuwig was,
en oorlog altijd ver van ons bed zou blijven...

Juist daarom blijft het zo belangrijk dat
we blijven herdenken,
blijven herinneren,
en blijven verbinden.
de verhalen blijven vertellen.
Sámen.

Wat de investering van de Provincie Limburg in dit bezoekerscentrum ook tot een juiste
investering maakt. In een blijvende strijd tegen het kwaad,
waarvoor niet alleen mijn vader zijn leven waagde,
maar nog zoveel meer hun leven verloren.

Dat u en ik dit nooit vergeten.
En altijd blijven beseffen dat democratie en vrijheid niet vanzelfsprekend is.

Dank voor uw aandacht.
En ik weet zeker, ook namens mijn vader.